

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

Потриваєва Н.В.,

д-р екон.наук, професор,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Лугова О.І.,

канд.екон.наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Вишинська Г.М.,

бухгалтер, Державне підприємство «Племрепродуктор «Степове»

Миколаївського району Миколаївської області, Україна

Обгрунтовано передумови і систематизовано етапи генезису інтегрованої звітності. Визначено місце і роль інтегрованої звітності в системі інформаційного забезпечення суб'єктів господарювання.

Ключові слова: *інтегрована звітність, управління, стратегія, бізнес.*

Розвиток сучасних моделей організації та ведення бізнесу на міжнародному рівні, зокрема глобальних транснаціональних корпорацій, міжнародних стратегічних альянсів різних типів, спільних підприємств, багатонаціональних компаній тощо, змінює вектор розвитку нефінансової звітності. У свою чергу зміна акценту з контрольної функції обліку на комунікаційну, формування нових інформаційних запитів стейкхолдерів, виникнення принципово нових об'єктів бухгалтерського обліку та методів їх оцінки, змінили підходи до бухгалтерської звітності, стали фактором зародження інтегрованої звітності.

Сутність інтегрованої звітності полягає в узагальненні фінансової та нефінансової інформації, що сприяє здатності підприємства створювати і підтримувати свою вартість в коротко-, середньо- та довгостроковому періодах.

Інтегрована звітність має містити в собі всі істотні дані про стратегію підприємства, корпоративне управління, показники його діяльності та перспективи, що відображають її економічне, соціальне і екологічне середовище.

Трансформація підходів до корпоративної звітності суттєво пов'язана із світовою фінансово-економічною кризою 2008-2009 рр. Важливою особливістю економічної моделі розвитку економічних суб'єктів того часу була орієнтація на досягнення короткострокової вигоди та короткострокового економічного ефекту на шкоду реалізації довгострокових стратегій розвитку та досить високий ступінь лібералізації економічної діяльності. Внаслідок таких стратегічних дій щодо підходів в економічній політиці відбулося зниження рівня корпоративної соціальної відповідальності. Незадоволеність фінансовою звітністю виникла внаслідок відсутності в ній інформації, що дозволяла б оцінити перспективи розвитку підприємства, ефективність обраних ним методів конкуренції і ведення бізнесу, навколишнє середовище, в якому підприємство здійснює свою діяльність, наявні або потенційні можливості і ризики, якість управління. Зважаючи на вищевикладене, задоволення потреб всіх заінтересованих сторін бізнесу потребує запровадження нової моделі звітності з урахуванням взаємозв'язку екологічних, соціальних факторів, якості організаційного управління тощо, яка більшою мірою оцінюватиме ризики прийнятих рішень у довгостроковій перспективі, сприятиме створенню стійкості економічних суб'єктів та економіки в цілому. Такою інноваційною моделлю і є, на наш погляд, інтегрована звітність, розробкою концепції якої займається Міжнародна рада з інтегрованої звітності (IIRC), створена у 2010 році.

Затверджений у 2011 році Міжнародною радою з інтегрованої звітності документ «На один крок ближче до інтегрованої звітності. Новий підхід у XXI ст.» став підґрунтям для розроблення Міжнародного стандарту інтегрованої звітності (далі – МСІЗ), ухваленого наприкінці 2013 року. У зазначеному міжнародному стандарті докладно розкриті основні елементи змісту інтегрованої звітності, її мета, фундаментальні концепції, провідні принципи тощо. МСІЗ визначає інтегровану звітність як «процес, заснований на

інтегрованому мисленні, у результаті якого підприємство подає періодичний інтегрований звіт про створення вартості протягом тривалого часу і пов'язану інформацію, яка стосується аспектів створення вартості» [1]. Також у даному стандарті визначені провідні принципи і концепції інтегрованої звітності. У трійку країн-лідерів за загальною кількістю опублікованих інтегрованих звітів входять Південно-Африканська Республіка, Японія та Іспанія [2].

У своєму щорічному дослідженні інтегрованої звітності компанія Deloitte аналізує дотримання провідних принципів підготовки і відповідність опублікованих інтегрованих звітів досліджуваних компаній змісту МСІЗ. У 2016 році, за даними Deloitte, відповідність провідним принципам МСІЗ зросла у порівнянні з попередніми роками. Отже, як підсумовує Deloitte, компанії в цілому зацікавлені у поліпшенні якості своїх інтегрованих звітів, і надалі будуть також працювати над цим [3].

Системно-хронологічний аналіз генезису інтегрованої звітності, аналіз стратегії розвитку Міжнародної ради з інтегрованої звітності на середньострокову і довгострокову перспективу, дозволили нам виділити такі етапи розвитку інтегрованої звітності: I етап - «зародження» (2000-2009 рр.), характеризується виникненням передумов формування інтегрованої звітності; II етап - «становлення інтегрованої звітності» (2010-2013 рр.), знаменується створенням Міжнародних основ інтегрованої звітності та їх ринковим тестуванням у рамках Пілотної програми; III етап - «прорив» (2014-2017 рр.), пов'язаний із розвитком і прийняттям інтегрованої звітності в усьому світі; IV етап - «розвиток», передбачає створення до 2020 року обов'язкового стандарту інтегрованої звітності для всіх глобальних компаній, що котируються, і охоплення до 2025 року приватних нелістингових компаній малого і середнього бізнесу, організацій громадського сектору.

За своєю сутністю інтегрована звітність є інструментом управління, що дозволяє збирати, контролювати і надавати заінтересованим особам інформацію про те, наскільки діяльність компанії, включаючи соціальний, економічний та

екологічний аспекти, є ефективною. Оцінка зазначених параметрів у вартісному вираженні дає більш повне уявлення про діяльність суб'єкта ринку.

Інтегрована звітність більшою мірою відповідає сучасній економічній моделі XXI століття, в умовах подальших змін характеру взаємовідносин зі стейкхолдерами, де цілі сучасної корпорації значно масштабніші, ніж створення прибутку для акціонерів, і охоплюють турботу про добробут більш широкого кола осіб. Так, інституційних інвесторів поряд з фінансовою стабільністю все більше цікавить, що компанія робить у соціальній та екологічній сфері, розкриття інформації про всі ризики та її майбутнє.

Бізнес-середовище сьогодні має абсолютно новий інструмент створення звітності, що дозволяє отримувати більш ясну, повну і доступну інформацію, в порівнянні з традиційними формами звітності за МСФЗ. Інтегрована звітність стає незамінним механізмом досягнення корпоративної прозорості, забезпечуючи користувачів повною, ясною і доступною інформацією. Тому, з кожним роком все більше уваги приковується до інтегрованої звітності як до нового формату звітності, більш комплексного і досконалого. Інтегрований звіт надає широкому колу заінтересованих осіб, що виступають його користувачами, уявлення про взаємозв'язки фінансових і нефінансових результатів діяльності компанії за звітний період крізь призму наявної моделі бізнесу та стратегії організації, а також надає інформацію щодо планів розвитку та цілей на майбутнє.

Розвиток інтегрованого мислення і звітності, результатом якого є ефективний і продуктивний розподіл капіталу, сприятиме фінансовій стабільності і сталому розвитку. Міжнародний досвід становлення і розвитку інтегрованої звітності є важливим для України, тому його доцільно вивчати для подальшого визначення напрямів розвитку бухгалтерського обліку і звітності в нашій країні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Международный стандарт интегрированной отчетности. [Електронний ресурс]. URL: http://integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2015/03/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FR-AMEWORK.docx_en-US_ru-RU.pdf.

2. Рощектаева У.Ю. Интегрированная отчетность как инновационная модель корпоративной отчетности // Научный вестник Южного института менеджмента. 2018. №2. С. 44-49. <https://doi.org/10.31775/2305-3100-2018-2-44-49>.

3. Deloitte. Integrated Reporting moving towards maturity. Are we truly maximizing the benefits of Integrated Reporting? [Электронный ресурс] // Deloitte. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/nl/Documents/risk/deloitte-nl-risk-integrated-reporting-2016-def.pdf>.

***Annotation:** The prerequisites for integrated reporting are justified and the stages of its development are systematized. The role of integrated reporting in the information support of entities is determined.*

***Key words:** integrated reporting, management, strategy, business.*